EN EUROPEISK KAMPANJ OM RISKBEDÖMNING

Kampanjsammanfattning

ETT HÄLSOSAMT ARBETSLIV

BRA FÖR ALLA

http://hw.osha.europa.eu

Europeiska arbetsmiljöbyrån

Ett hälsosamt arbetsliv

Innehåll

1. Bakgrund 3
1.1 Vikten av riskbedömning 3
1.2 Riskbedömning – nyckeln till en bra arbetsmiljö 4
1.3 Rättslig bakgrund 5
2. Ett hälsosamt arbetsliv. Bra för alla. – En europeisk kampanj om riskbedömning 5
2.1 Sammanhang 5
2.2 Målen för kampanjen 6
2.3 Kampanjstrategi 6
2.4 Tidtabell för kampanjen 7
2.5 Kampanjmaterial 8
2.6 Hur man deltar 9
2.7 Deltagarbevis och partnererbjudande 9
3. Riskbedömningar – fakta och siffror 10
3.1 Runt om i Europa 10
3.2 Riskbedömning i fem steg 12
4. Fallstudier 12
4.1 Allvarlig kemikalisk olycka 12
4.2 Dödsolyckor inom jordbruket 13
4.3 Förslitningsskador (RSI) 13
5. Exempel på god praxis 14
5.1 Undanröja risken 14
5.2 Minskat buller, minskat damm 14
6. Ytterligare länkar 15
7. Om Europeiska arbetsmiljöbyrån 16

1. Bakgrund

1.1 Vikten av riskbedömning

Alla har intresse av att skydda arbetstagares hälsa och säkerhet. Och de flesta arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar går faktiskt att förebygga. Men hur?

Riskbedömning är det första steget

En riskbedömning utgör grunden för riskhanteringsprocessen. Den gör det möjligt för arbetsgivarna att förstå vilka åtgärder som måste vidtas för att förbättra arbetsmiljön, och därmed även produktiviteten.

Europeiska arbetsmiljöbyrån har utarbetat en europaomfattande informationskampanj om riskbedömning. Kampanjen riktar sig till högriskbranscher och särskilt små och medelstora företag.

Sedan EU:s ramdirektiv antogs 1989 har riskbedömning blivit ett välkänt begrepp när det gäller att organisera förebyggande åtgärder på arbetsplatsen, och hundratusentals företag runt om i Europa genomför regelbundet riskbedömningar.

Trots detta framgår det av siffrorna nedan[i] över arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar att det behövs förbättringar. Varje år skadas miljontals arbetstagare i EU på sin arbetsplats eller får sin hälsa allvarligt förstörd genom sitt arbete.

- **Var tredje och en halv minut dör en person i EU av arbetsrelaterade orsaker. Det är nästan 167 000 dödsfall per år till följd av antingen arbetsrelaterade olyckor (7 500) eller arbetssjukdomar (159 500).**

- **Var fjärde och en halv sekund råkar en arbetstagare i EU ut för en olycka som tvingar honom/henne att stanna hemma minst tre arbetsdagar. Antalet olyckor i arbetet som leder till tre eller flera dagars frånvaro är enormt – fler än 7 miljoner varje år.**

Dessutom är arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar **kostsamt**.

- Mänskliga kostnader för arbetstagare och deras familjer: bakom denna statistik döljer sig verkliga människor, var och en med sin egen historia (se fallstudierna i avsnitt 4).

- Kostnader för organisationer: när saker och ting går snett på arbetsplatsen påverkas företagets produktivitet, och dessutom orsakar arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar kostnader till följd av ökad sjukfrånvaro, ökad personalomsättning och en mindre motiverad arbetsstyrka.

- Kostnader för staten: arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar utgör en mycket stor ekonomisk belastning för hälso- och sjukvårdssystemen.

Rätt utförda riskbedömningar kan medföra ett antal **fördelar för företagen**:

- Genom att skapa en säker arbetsmiljö kan företagen sänka de kostnader som uppstår till följd av arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar.
- Rätt utförda riskbedömningar bidrar till att minska sjukfrånvaron och leder även till lägre försäkringskostnader till följd av färre ersättningskrav.
- Högt motiverade anställda är mer produktiva och effektiva, och personalomsättningen minskar. Allt detta hjälper företagen att bli mer konkurrenskraftiga.

1.2 Riskbedömning – nyckeln till en bra arbetsmiljö

Riskbedömning utgör en hörnsten i den europeiska strategin för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen, och det finns goda skäl till detta. Om riskerna inte bedöms eller förebyggs på rätt sätt går det inte att inleda en passande riskhanteringsprocess och lämpliga förebyggande åtgärder kommer sannolikt inte att vidtas. En systematisk riskbedömning förbättrar därför arbetsmiljön och verksamhetsresultaten i allmänhet.

Riskbedömning är en process för att utvärdera olika arbetsmiljörisker som uppstår till följd av faror på arbetsplatsen. Det innebär en systematisk granskning av alla arbetets aspekter där man bedömer

- vad som kan orsaka skada,
- om risken kan undanröjas och, om inte,
- vilka förebyggande åtgärder eller skyddsåtgärder som finns, eller bör finnas för att kontrollera riskerna.

> När en risk identifieras är det första som ska bedömas
> **om risken kan undanröjas.**
> Om detta inte är möjligt
> **bör risken kontrolleras.**

1.3 Rättslig bakgrund

Arbetsgivare har en allmän skyldighet att garantera arbetstagarnas säkerhet och hälsa i alla aspekter av arbetet. Riskbedömning gör det möjligt för arbetsgivare att vidta nödvändiga åtgärder till skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Sedan ramdirektivet 89/391/EEG[ii] antogs är det en lagstadgad skyldighet att genomföra en riskbedömning. I direktivet understryks den nyckelroll som riskbedömningar spelar och fastställs grundläggande bestämmelser som alla arbetsgivare måste följa. Medlemsstaterna har dock rätt att anta strängare bestämmelser för att skydda arbetstagarna.

Mer information om riskbedömning finns på
http://osha.europa.eu/topics/riskassessment

2. Ett hälsosamt arbetsliv. Bra för alla. – En europeisk kampanj om riskbedömning

2.1 Sammanhang

År 2004 utfärdade Europeiska kommissionen ett meddelande[iii] om den praktiska tillämpningen av ramdirektivet 89/391/EEG och dess fem första särdirektiv. I meddelandet underströks behovet att sprida genomförandet av riskbedömningar samt betydelsen av att förbättra genomförandet av och kvaliteten på riskbedömningar.

- Riskbedömning, dokumentation och övervakning är inte allmänt förekommande, vilket även gäller i medlemsstater som har en tradition av förebyggande arbete.
- Riskbedömning anses ofta vara något som utförs vid ett enda tillfälle, vilket gör att det saknas kontinuitet.
- Riskerna analyseras och utvärderas inte sammantaget. Detta leder till att separata åtgärder vidtas, samtidigt som det saknas en metod för en samlad analys av arbetsplatsförhållandena.
- Vid ytliga riskbedömningar läggs tyngdpunkten vid uppenbara och omedelbara risker. Långsiktiga effekter, t.ex. de som orsakas av kemikalier, förbises.
- Psykosociala riskfaktorer och arbetsorganisatoriska faktorer beaktas knappast alls vid riskbedömning.
- Arbetsgivarnas kontroll av effektiviteten i de åtgärder som vidtas är inte tillräcklig.

2.2 Målen för kampanjen

Riskbedömning kan vara en utmaning, särskilt för små och medelstora företag, men det behöver inte vara så. Målen för kampanjen om riskbedömning är att

- **öka medvetenheten** om den lagstadgade skyldigheten samt vikten och det praktiska behovet av att bedöma risker på arbetsplatsen; riskbedömning är inte ett mål i sig, utan ett kraftfullt verktyg för att identifiera behovet av förebyggande åtgärder,
- **avmystifiera processen** och visa, särskilt för små och medelstora företag, att en riskbedömning varken behöver vara komplicerad eller byråkratisk eller något som endast experter kan genomföra,
- **främja en strategi i fem steg** för riskbedömning (se avsnitt 3.2),
- **uppmuntra företag** att utföra sin riskbedömning internt, om det finns kompetent personal för detta bland de anställda,
- understryka att riskbedömning är en **kontinuerlig process** och inte en skyldighet som bara utförs vid ett tillfälle,
- understryka att **kvalitet spelar roll** (och att det är viktigt att dokumentera, övervaka och granska riskbedömningen),
- främja en deltagande riskbedömning, där **alla anställda deltar** vid bedömningen av riskerna,
- **främja god praxis** som går att överföra och som bidrar till att förenkla processen.

Det slutliga målet är naturligtvis att bidra till att minska det antal människor som skadas eller får hälsoproblem till följd av sitt arbete, både nu och i framtiden.

2.3 Kampanjstrategi

Med början med kampanjen om riskbedömning (2008–2009) går arbetsmiljöbyrån för första gången över till **en tvåårig kampanjperiod**. Syftet med denna ändring är att göra kampanjerna mer effektiva när det gäller att uppnå målen för gemenskapens arbetsmiljöstrategi 2007–2012.

Genom att förlänga kampanjen för Europeiska arbetsmiljöveckan till två år frigörs mer tid för förberedelser och uppföljning, bland annat för att planera kampanjstrategin och beställa nytt kampanjmaterial samt översätta, producera och distribuera detta.

För att kampanjen ska bli framgångsrik krävs ett aktivt stöd och samarbete från en mängd olika berörda parter och kampanjpartner, bland annat arbetsmiljöbyråns kontaktpunkter, som i allmänhet utgörs av de nationella arbetsmiljömyndigheterna i de enskilda medlemsstaterna. Den nya modellen är följaktligen mer inriktad på **nätverksbaserad kampanjverksamhet**. Detta skapar också mer utrymme för uppföljning, särskilt när det gäller att främja god praxis, och för att utveckla partnerskap.

Kampanjen är vidare utformad för att se till att en mängd olika företag och organisationer bidrar till att föra ut de viktigaste budskapen till sina leverantörer, entreprenörer och grannar, och uppmana dem att delta. Särskilt stora företag har intresse av att hjälpa mindre företag i sin leverantörskedja, och samarbeta för att dela med sig av erfarenheter och sakkunskap.

Kampanjen stöds av det slovenska och franska EU-ordförandeskapen 2008, det tjeckiska och svenska EU-ordförandeskapen 2009, Europaparlamentet, Europeiska kommissionen och arbetsmarknadens parter i Europa.

2.4 Tidtabell för kampanjen

2008

13 juni	Lansering av kampanjen i Bryssel med deltagande av Europeiska kommissionen och det slovenska EU-ordförandeskapet
20–26 oktober	Europeiska arbetsmiljöveckan (vecka 43)
3–4 november	FITS (Forum International Travail Santé) med deltagande av det franska EU-ordförandeskapet
Nov./Dec.	Utvärdering av nomineringar av nationella exempel på god praxis som lämnats in på EU-nivå

Europeiska arbetsmiljöveckor omfattar en rad årliga evenemang som äger rum i alla EU-medlemsstater och som syftar till att främja ökad säkerhet och hälsa på arbetsplatsen. De är öppna för alla som är intresserade av arbetsmiljöfrågor.

Kampanjen innefattar även utmärkelser för god praxis, som delas ut till företag och organisationer som gjort betydelsefulla insatser för att främja genomförandet av riskbedömningar på arbetsplatsen. Under 2008 organiseras utmärkelser för god praxis på både nationell och europeisk nivå.

2009

Feb./Mars	Konferens och utdelning av utmärkelser för god praxis med deltagande av det tjeckiska EU-ordförandeskapet
Feb.–Sept.	Temainriktade verksamheter; lokal och branschbaserad inriktning
19-25 oktober	Europeiska arbetsmiljöveckan (vecka 43)
Okt./Nov.	Konferens med deltagande av det svenska EU-ordförandeskapet
November	Kampanjens avslutningsevenemang

Sedan vinnarna av utmärkelserna för god praxis offentliggjorts kommer deras exempel på god praxis att lanseras under hela 2009.

2.5 Kampanjmaterial

Allt kampanjmaterial finns tillgängligt på 22 EU-språk och kan laddas ner kostnadsfritt från kampanjens webbplats

http://hw.osha.europa.eu

Kampanjmaterialet omfattar

- affischer och broschyrer
- faktablad
- PowerPoint-presentationer
- fallstudier med exempel på god praxis
- frågesporter
- animeringar med den populära tecknade figuren Napo
- tips som hjälper dig att organisera och leda verksamheter under Europeiska arbetsmiljöveckan
- avdelningarna Partner och Evenemang
- länkar till liknande webbplatser

och mycket mer…

Webbplatsen ger dig också tillgång till verktyg för riskbedömning uppdelade på branscher och risker, för att hjälpa till med de praktiska aspekterna när det gäller att utföra riskbedömningar.

Organisationer kan använda detta material utan kostnad och sprida det bland sina intressenter och partner.

Under kampanjen kommer presskonferenser och andra medieverksamheter att genomföras för att ge ökad publicitet åt vikten av riskbedömningar.

2.6 Hur man deltar

Arbetsmiljöbyråns mål är att uppmuntra enskilda personer och organisationer av alla storlekar att aktivt delta i kampanjen och att organisera sina egna evenemang under Europeiska arbetsmiljöveckorna eller vid andra tillfällen under kampanjen.

Alla kan delta:

- arbetsgivare – offentliga och privata sektorn – däribland små och medelstora företag
- chefer, arbetsledare och arbetstagare
- fackföreningar och skyddsombud
- arbetsmiljöinstitutioner
- yrkesverksamma på arbetsmiljöområdet
- regionala och lokala arbetarskyddsavdelningar, försäkringskassor

De kan delta genom att organisera

- säkerhetsdemonstrationer, förevisningar och utställningar
- kurser, seminarier och studiecirklar
- affischtävlingar och frågesporter
- reklam- och informationskampanjer
- partnerskap mellan företag och skolor/högskolor/utbildningscentrum
- god ”grannsamverkan” mellan stora och små arbetsgivare, förslagsverksamhet
- kartläggning av risker
- inspektionsdagar

För mer information om evenemang och hur du kan delta ber vi dig att kontakta den nationella kontaktpunkten i ditt land. Kontaktinformation finns på arbetsmiljöbyråns webbplats
http://osha.europa.eu/about/partners/focal_points/

Organisationer som planerar egna evenemang under Europeiska arbetsmiljöveckan kan hitta olika exempel på god praxis på vår webbplats, där de också finner olika forum för utbyte av idéer samt kan ge feedback och ta reda på vad andra håller på med.

2.7 Deltagarbevis och partnererbjudande

Arbetsmiljöbyrån vill upprätta partnerskap som gynnar alla parter och har inrättat ett antal kanaler och åtgärder för att synliggöra sina kampanjpartner och främja deras bidrag och kampanjverksamheter.

- **Du hjälper oss** att öka medvetenheten om vikten av riskbedömning och synliggöra kampanjen Ett hälsosamt arbetsliv.

- **Vi synliggör dig** som kampanjparter och som en organisation som värnar om arbetsmiljön.

Det finns två nivåer för deltagande och erkännande:

- **Deltagarbevis** för aktivt deltagande i en av de nationella eller europeiska verksamheterna.

- **Partnererbjudande** går ett steg längre och ger dig möjlighet att dra fördel av omfattande marknadsföring och förbättra din image bland berörda på arbetsmiljöområdet och därutöver genom kampanjen Ett hälsosamt arbetslivs kraftiga genomslag. Detta erbjudande riktar sig till dem som på ett omfattande sätt deltar i kampanjen och som mångdubblar sina insatser genom sina nätverk (genom att organisera egna evenemang, konferenser eller tävlingar; marknadsföra kampanjen på sin webbplats; distribuera kampanjmaterial etc.).

Mer information om dessa erbjudanden finns på avsnittet Partner på kampanjens webbplats http://hw.osha.europa.eu/partners

3. Riskbedömningar – fakta och siffror

3.1 Runt om i Europa

Riskbedömningar utförs med framgång av företag i alla möjliga storlekar runt om i Europa. De empiriska resultaten nedan visar emellertid att det fortfarande finns utrymme för förbättringar, särskilt bland små och medelstora företag.

Riskbedömning är inte allmänt förekommande

- I en undersökning som genomfördes i Frankrike 2004 uppgav 76 procent av arbetsgivarna i företag med 20 eller fler anställda att de hade utfört en riskbedömning och upprättat den nödvändiga dokumentationen.[iv]

- I Nederländerna visade uppgifter för 2006 från den nederländska arbetsinspektionen att bland de minsta företagen med 1–4 anställda hade 42 procent utfört en riskbedömning (i företag med 5–9 anställda var denna siffra 53 procent). I företag med 10–99 anställda steg siffran till 81 procent och i företag med fler än 100 anställda till 97 procent.[v]

- I Italien visade en undersökning från 2005 att 88,5 procent av företagen med färre än 50 anställda hade utfört en riskbedömning. I företag med fler än 50 anställda steg denna siffra till 93,4 procent. Bland företagen med färre än 50 anställda hade 84,5 procent dokumenterade riskbedömningar, medan denna siffra var 92,6 procent bland företag med fler än 50 anställda.[vi]

- I den spanska femte nationella enkätundersökningen om arbetsmiljön[vii], som genomfördes 2003 uppgav 61 procent av arbetsgivarna inom industrin och tjänstesektorn att de hade utfört eller höll på att utföra en riskbedömning. Jämfört med den tidigare undersökningen från 1999 hade denna siffra fördubblats.

- I Tyskland visade en enkätundersökning från 2005 att 30 procent av företagen med 1–9 anställda hade utfört en riskbedömning. Bland företag med 10–49 anställda var denna siffra 54 procent och bland företag med 50–249 anställda 80 procent. För de stora företagen med 250 eller fler anställda hade 97 procent bedömt riskerna.[viii]

- I en enkätundersökning i Lettland[ix] som genomfördes 2006 uppgav tre fjärdedelar av arbetsgivarna att de inte alls, eller endast delvis, hade genomfört en riskbedömning, och knappa 22 procent av respondenterna svarade att de hade genomfört en fullständig riskbedömning. En jämförelse med uppgifterna från tidigare forskning visar att antalet företag som har genomfört en fullständig riskbedömning har ökat från 15 procent 2002 till 22 procent 2006.

<u>Riskbedömning av god kvalitet, inklusive dokumentation, granskning och upprättande av handlingsplaner, är fortsatt en viktig utmaning</u>

- I en djupgående enkätundersökning om riskbedömning som genomfördes i Italien 2000–2002 uppgav 95 procent av företagen att de hade utfört en riskbedömning, men endast 54 procent sa att de hade granskat den. I 23 procent av fallen hade dessutom de arbetstagare som är exponerade för riskerna inte identifierats och i 21 procent av fallen förelåg antingen inte tillräcklig eller inte någon information eller några beskrivningar alls av de förebyggande åtgärderna och skyddsåtgärderna. Av enkäten framgick dessutom att arbetstagarnas deltagande i riskbedömningsprocessen var mer omfattande i större företag: 41 procent i de minsta (6–10 anställda) och 57 procent i de största (200 eller fler anställda)[x].

- I Förenade kungariket visade en enkätundersökning från 2007 som Trade Union Congress utförde bland skyddsombud att färre än tre av tio (28 procent) var nöjda med sin medverkan vid upprättandet av riskbedömningen; 44 procent uppgav att de över huvud taget inte var delaktiga och 27 procent att de inte var delaktiga i tillräcklig omfattning[xi].

- Enligt en enkätundersökning som danska LO genomförde 2003[xii] hade tre fjärdedelar av företagen fullgjort sin skyldighet att skriftligen dokumentera

resultaten av riskbedömningar. Fyra femtedelar av dessa företag kunde inte peka på några problem i samband med upprättandet av en riskbedömning. Två tredjedelar upplevde att riskbedömningen hade bidragit till att förbättra arbetsmiljön och 40 procent upplevde att riskbedömningen hade stärkt dialogen mellan ledningen och de anställda.

3.2 Riskbedömning i fem steg

För de flesta företag bör en enkel strategi i fem steg[xiii] räcka för riskbedömning. Det finns dock andra metoder som kan fungera lika bra, särskilt för mer komplexa risker och omständigheter.

Steg 1 – Identifiera faror och personer i farozoner
Gå runt på arbetsplatsen och se efter vad som skulle kunna orsaka skada, och identifiera arbetstagare som kan löpa risk.

Steg 2 – Utvärdera och prioritera riskerna
Utvärdera befintliga risker (sannolikheten att de orsakar skada, hur allvarlig skadan kan bli etc.) och prioritera dem i betydelseordning. Det är viktigt att prioritera arbetet för att undanröja eller förebygga risker.

Steg 3 – Besluta om förebyggande åtgärder
Identifiera lämpliga åtgärder för att undanröja eller kontrollera riskerna.

Steg 4 – Vidta åtgärder
Genomföra förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder enligt en prioriteringsplan (förmodligen går det inte att lösa alla problem på en gång) i vilken det framgår vem som ska göra vad och när, när en åtgärd ska vara genomfört och vilka resurser som står till förfogande för att genomföra åtgärderna.

Steg 5 – Övervakning och granskning
Riskbedömningen måste ses över regelbundet för att se till att den är uppdaterad. Den måste revideras vid omfattande förändringar i verksamheten eller till följd av vad som framkommit vid utredningen av en olycka eller ett tillbud[xiv].

4. Fallstudier

Bakom ett begrepp som riskbedömning, som skulle kunna uppfattas som någonting abstrakt eller enbart som en ytterligare administrativ börda, döljer sig individuella berättelser. Människor kan dö eller tvingas leva resten av sitt liv med konsekvenserna av olyckor och hälsoproblem bara för att riskerna inte identifierades eller förebyggdes.

4.1 Allvarlig kemikalisk olycka

En 23-årig man fick omfattande brännskador när han kom i kontakt med ett brandfarligt material som användes för att rengöra sprutmålningspistoler. Dåliga rutiner vid företaget omfattade brist på säkra metoder för att hantera och förvara

farliga kemikalier samt brist på utbildning och övervakning. Ett särskilt riskfyllt moment var att bära det lättantändliga rengöringsmedlet för pistolerna i omärkta burkar utan lock. Inte ens efter den fasansfulla olyckan vidtog företaget några åtgärder för att uppfylla arbetsinspektionens krav på förbättringar, utan detta skedde först sedan det dragits inför rätta och dömts till böter[xv].

4.2 Dödsolyckor inom jordbruket

Två unga gästarbetare (21 och 27 år) avled efter att ha fastnat i en maskin som användes på en fruktodling. Arbetet gick ut på att montera upp och ta ner tunnlar av polyeten, som hölls på plats med hjälp av långa rep. De två männen trasslade in sig i repen när de använde en traktormonterad maskin för att rulla upp dem. Någon riskbedömning hade inte gjorts och den traktormonterade upprullningsmaskinen var olämplig eftersom den inte hade något automatiskt stopp vid intrassling. Arbetarna hade inte fått någon lämplig utbildning och var heller inte medvetna om de risker som var förknippade med uppgiften. Utredarna uppmärksammade det faktum att flera av arbetarna på odlingen var studenter, som inte hade särskilt stor kunskap om säkra arbetsrutiner[xvi].

4.3 Förslitningsskador (RSI)

Stephen Fisher jobbade som chefsingenjör inom rymdindustrin, med ett krävande och spännande jobb på ett nytt större europeiskt radarrobotprojekt som krävde många timmar framför datorn och långa arbetstider. En morgon 2002, när han satt och arbetade vid sin dator, kände han plötsligt en intensiv smärta ("*som en blixt på baksidan av hans hand*") som fortplantade sig upp längs armen. Han har inte varit sig själv sedan dess. Han tvingades att omedelbart sluta använda datorer, han kunde inte använda en telefon eller köra bil. Efter två månader gick han med på att bli långtidssjukskriven. Arton månader sedan sjukpensionerades han.

Efter nästan sex år, och efter att ha lagt ner över 13 000 euro på behandling mot förslitningsskador eftersom detta inte omfattas av den offentliga sjukvården i Förenade kungariket, är han ännu inte fullt återställd. Hans förslitningsskada hindrar honom fortfarande från att utföra sådana uppgifter som han skulle ha ansett enkla för några år sedan.

Trots att dessa risker är väl kända och dokumenterade utfördes ingen riskbedömning. Skador av detta slag kan förhindras genom att identifiera (genom en riskbedömning) närvaron av risk eller tidiga symptom och vidta åtgärder i ett tidigt skede. Sorgligt nog är Stephen Fishers erfarenheter inte unika[xvii].

5. Exempel på god praxis

5.1 Undanröja risken

Ett nederländskt företag tillverkar komponenter för ribbgolv. Det använder ett system med lastpallar för att transportera dessa produkter, och arbetstagarna måste hantera opraktiskt utformade pallblock som i torrt skick väger omkring 25 kg.

Vid riskbedömningen insåg man att det fanns risk för belastningsskador till följd av den manuella hanteringen av de tunga pallblocken.

De lösningar som diskuterades omfattade en ändring av lastpallarnas utformning eller material, eller en användning av mekaniska lyfthjälpmedel. Företaget kom emellertid fram till att den bästa lösningen var att helt enkelt göra sig av pallarna.

Vid ett idémöte tillsammans med de anställda kom man på en lösning: att bygga in ett försänkt element i själva komponenterna för ribbgolvet, vilket skulle göra träpallarna överflödiga. Vid de tester som utfördes för att pröva om denna lösning var praktiskt genomförbar, undersöktes särskilt om de nyutformade komponenterna uppfyllde kraven på kvalitets- och konstruktionsstandarder.

I dag behöver varken de anställda eller några andra arbetstagare, till exempel chaufförer som jobbar för underleverantörer, anstränga sig fysiskt och riskera skador vid hantering av lastpallar.

Till en årlig kostnad av 137 000 euro ledde den nya utformningen till en besparing på 91 000 euro om året i fråga om användning av andra komponenter och 22 000 euro i kostnader för inköp av lastpallar. Det är svårare att direkt koppla den sänkta sjukfrånvaron under de senaste tre åren till den nya utformningen, men det måste finnas ett samband. Andra fördelar innefattar en lägre bullernivå eftersom det inte längre behövs några spikpistoler för att reparera lastpallar, samt snabbare leveranser på plats eftersom man inte längre måste lasta pallarna på lastbilar.

Mer information finns på

http://osha.europa.eu/publications/reports/TE7606536ENC

5.2 Minskat buller, minskat damm

Vid ett företag i Österrike utfördes omfattande slipningsarbete i en metallproduktionsprocess, vilket skapade höga dammhalter och bullernivåer. Företaget beslutade sig för att genomföra förbättringar och drog igång ett särskilt projekt för att minska dessa utsläpp.

Tillräckligt med finansiella medel och personalresurser ställdes till förfogande och i projektgruppen ingick de berörda arbetstagarna, chefer, företagsläkare, företrädare för företagsråd, och specialister på riskförebyggande. De undersökte olika lösningar, förde diskussioner med möjliga leverantörer och samtalade med

arbetsmiljömyndigheter. Omkring ett dussin förslag till utformning utarbetades och bedömdes.

De ändringar som infördes omfattade följande:

- svetsbås med system för utsug
- system för punktutsug
- system med patronfilter
- optimerad infångning av damm genom ny utformning av verkstaden för verktygsslipning
- förbättrad belysning för att minska bländning och skuggor

Detta resulterade i följande:

- minskade halter av luftburet damm (upp till 90 procent på vissa ställen)
- minskat drag
- minskad bullernivå med 10 dBA för maskinoperatörerna och i det omgivande hallområdet efter införandet av bås

De totala investeringskostnaderna hamnade på omkring 400 000 euro. Bortsett från en förbättrad arbetsmiljö sparas omkring 70 000 euro om året till följd av minskade halter av luftburet damm.

Mer information finns på http://osha.europa.eu/publications/reports/106

6. Ytterligare länkar

Kampanjens webbplats
http://hw.osha.europa.eu

Faktablad 80: *Riskhantering – roller och ansvar*
http://osha.europa.eu/publications/factsheets/80

Faktablad 81: *Riskhantering – nyckeln till ett hälsosamt arbetsliv*
http://osha.europa.eu/publications/factsheets/81

Rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet
http://osha.europa.eu/legislation/directives/A/1/1

Riskbedömning
http://osha.europa.eu/topics/riskassessment

7. Om Europeiska arbetsmiljöbyrån

Europeiska arbetsmiljöbyrån, som har sitt säte Bilbao i Spanien, inrättades av Europeiska unionen för att tillhandahålla information på arbetsmiljöområdet. Arbetsmiljöbyrån fungerar som katalysator när det gäller att ta fram och sprida information för att förbättra arbetsmiljön i Europa.

Arbetsmiljöbyrån för samman företrädare för regeringarna och arbetsmarknadens parter samt ledande arbetsmiljöexperter i EU:s medlemsstater och utgör därför en tillförlitlig, nyanserad och opartisk källa till arbetsmiljöinformation.

Mer information finns på arbetsmiljöbyråns webbplats http://osha.europa.eu

---

[i] P. Hämäläinen, J.Takala, KL. Saarela, , (study to be published), Tampere University of Technology (Finland), study made for the International Labour Office, ILO.

[ii] Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work. (http://osha.europa.eu/legislation/directives/A/1/1).

iii COM (2004) 62 final: COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF REGIONS on the practical implementation of the provisions of the Health and Safety at Work Directives 89/391 (Framework), 89/654 (Workplaces), 89/655 (Work Equipment), 89/656 (Personal Protective Equipment), 90/269 (Manual Handling of Loads) and 90/270 (Display Screen Equipment).

[iv]Th. Coutrot, *Plus de trois établissements sur quatre déclarent évaluer les risques professionnels*, *Premières Synthèses n·09.3,* Dares, Mars 2007 (Enquête relations professionnelles et négociations d'entreprise (REPONSE) 2004-2005).

[v] M. Bos, F. Saleh, O. Erdem, J. Samadhan, *Arbo in bedrijf 2006'. Een onderzoek naar de naleving van arbo-verplichtingen, blootstelling aan arbeidsisico's en genomen maatregelen in 2006,* Arbeidsinspectie, October 2007.

[vi] S. Perticaroli, A. Leva, *La cultura della sicurezza. Indagine sulle modalità di gestione di salute e sicurezza nelle aziende italiane*, ISPESL, November 2006.

[vii] Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el trabajo, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, *V Encuesta nacional de condiciones de trabajo,* 2004.

[viii] Undersökning genomförd av BGZ (Berufsgenossenschaftliche Zentrale für Sicherheit und Gesundheit):
http://www.hvbg.de/d/bgz/bgz_info/veranst/archiv_vera/bgz_fachv_nov_2005/seite02.html
http://www.hvbg.de/d/bgz/bgz_info/pdf_bild_info/bgz_fach_nov_2005/pp_rentrop.pdf

[ix] A/S "Inspecta Latvia" & RSU DVVI, *Working conditions and risks in Latvia*, 2007. (Research *Working conditions and risks in Latvia*, 2005-2007).

[x] Coordinamento delle Regioni e Province autonome, *Rapporto conclusivo del progetto nazionale di monitoraggio e controllo dell'applicazione del D.Lgs. 626/94*, November 2003.

[xi] TUC, *Focus on Health and Safety*. *Trade Union trends survey 06/02. TUC biennial survey of safety reps 2006*, London, 2006.

[xii] LO, *Danske virksomheders brug af APV* (Danish Companies' use of Workplace Risk Assessment), April 2003.

[xiii] Whether the risk assessment process in your country is divided into more or fewer steps, or even if some of the five steps are different, the guiding principles should be the same.

[xiv] A near miss is an unplanned event that did not result in injury, illness or damage — but had the potential to do so.

[xv] Reported in Health and Safety Practitioner, UK, 23.1, January 2005.

[xvi] http://www.hse.gov.uk/press/2005/e05095.htm

[xvii] http://ew2007.osha.europa.eu/europeansummit/ (see "Stephen Fisher" – Workshop 3).